

Вих. №22 від 16.03.2023

Міністру захисту довкілля та природних ресурсів України
Стрільцю Р. О.

Голові Верховної Ради України
Стефанчуку Р.О.

Віце-прем'єр-міністру з питань
європейської та євроатлантичної інтеграції України
Стефанішиній О.В.

Комітету Верховної Ради України
з питань екологічної політики та природокористування

Комітету Верховної Ради з питань
інтеграції України до Європейського Союзу

ПОЗИЦІЯ ЕКОКЛУБУ ЩОДО ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ОВД

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – це інструмент, що покликаний попередити потенційний негативний вплив на навколишнє природне середовище від реалізації планованої діяльності.

ОВД в Україні регулюється ЗУ про ОВД від 2017 року. Після ухвалення та введення в дію закону, за 6 років його користування, представники бізнесу, населення (громадськості) та владних структур зіткнулись з певними проблемами (прогалинами) щодо дії закону та ефективності ОВД.

Від 1 лютого 2023 року у Верховній раді зареєстровано урядовий законопроект [№8410 «Про внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»](#). На думку Екоклубу цей законопроект не вирішує основні проблеми у цій сфері та містить певні протиріччя щодо прозорості, спрощення процедури, доступу громадськості тощо.

Чинний закон про ОВД не повністю відповідає вимогам Директиви 2011/92/ЄС. Проте, частина запропонованих змін ще більше посилюють цю невідповідність. Очевидно, такі зміни у зворотному напрямку не пройдуть повз увагу громадськості в Україні та ЄС, а також відповідних органів ЄС.

Ми не вбачаємо доцільності у прийнятті законопроекту №8410 та вважаємо що ОВД потребує реформування з врахуванням думок та інтересів громадськості, бізнесу та органів влади.

Відповідно до Законопроекту № 8410 передбачаються наступні зміни:

- скорочення строку громадського обговорення повідомлення про плановану діяльність з 20 до 12 робочих днів;
- повідомлення про плановану діяльність та оголошення про початок громадського обговорення Звіту з оцінки впливу на довкілля буде заповнюватись у цифровому форматі безпосередньо у Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля. Уповноважений орган вже не зможе відхиляти ці документи у зв'язку із невідповідністю їх затвердженій формі;
- скасовується вимога публікації повідомлення та оголошення у засобах масової інформації. Натомість законопроект пропонує залучити територіальні громади, для забезпечення належного інформування громадськості;
- громадськість зможе зареєструватися на вебсайті Реєстру для адресного інформування про оприлюднення в ньому інформації та документації;
- законопроектом визначається вичерпний перелік підстав для відмови у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля та скорочена процедура здійснення оцінки впливу на довкілля у разі усунення недоліків, що стали причиною для відмови.
- пропонується фіксація підстав, за яких планована діяльність може бути визнана недопустимою.

Відповідно до Аналізу регуляторного впливу¹ щодо законопроекту № 8410 визначено наступні Цілі державного регулювання:

- Вдосконалення та спрощення процедури оцінки впливу на довкілля для суб'єктів господарювання, які є замовниками планованої діяльності, а також для громадськості в частині спрощення формату надання зауважень та пропозицій під час громадських обговорень в ході оцінки впливу на довкілля;
- Впровадження принципів цифровізації процедури оцінки впливу на довкілля; скорочення строків здійснення процедури оцінки впливу на довкілля;
- Зменшенням дискреційних повноважень органу при прийнятті рішень в рамках процедури оцінки впливу на довкілля, виключення корупційних ризиків.

Екоклуб вважає, що ОВД в Україні потребує реформування. Ми вбачаємо, що змінена ОВД має враховувати наступні аспекти:

---

¹ Аналіз регуляторного впливу до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

- Міжнародний (євроінтеграційний) рівень: Відповідність вимогам ЄС в рамках вступу (Директива 2011/92/ЄС)
- Державний рівень: забезпечення попередження та мінімізації негативного впливу на довкілля від господарської діяльності
- Зелене повоєнне відновлення (build back better & greener)

Важливо, щоб ОВД була ефективною: забезпечувала досягнення цілей та завдань, покладених на цей механізм. Лише злагоджена робота між бізнесом, громадськістю та владою дозволить ефективно впроваджувати принципи сталого розвитку у т.ч. в контексті євроінтеграційних засад.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМАТИКИ ОВД В УКРАЇНІ

Найявні проблеми дієвості ЗУ про ОВД можна згрупувати наступним чином:

1. Від громадськості:

- слабкий рівень інформування населення, доступу до інформації;
- не повною мірою врахування зауважень та пропозицій громадськості при формуванні звіту, висновку;
- низький рівень відповідальності за порушення вимог щодо оцінки впливу на довкілля;
- обмеженість кадрових, фінансових і експертних ресурсів відповідних органів, що об'єктивно не здатні дати кваліфіковану оцінку звіту про оцінку впливу на довкілля.

2. Від суб'єктів господарювання:

- пошук компетентних виконавців звіту;
- виконавці звіту з ОВД не несуть відповідальності за надану інформацію;
- слабка поінформованість про необхідність ОВД при перепрофілюванні або розширенні діяльності;
- слабка зацікавленість бізнесу до природоохоронної діяльності;
- надмірні вимоги до малозагрозливих проєктів;
- складна та тривала процедура з ОВД (від пошуку виконавців, підготовки всієї документації, її подання на розгляд, верифікації до отримання дозвільних документів);
- гроші;

- час (затримка в реалізації).

3. Від влади:

- недостатня жорсткість та ефективність санкцій, передбачених законодавством;
- недостатня координація між різними органами влади;
- відсутність механізмів контролю та моніторингу за дотриманням вимог щодо оцінки впливу на довкілля.

Отже, чи вирішують основні проблеми ефективності ОВД Зміни до законопроекту №8410?

1. **Обмежений доступ громадськості до інформації з ОВД у т.ч. реєстру з ОВД.** Для отримання необхідної інформації, документації щодо проведення ОВД, потрібно писати лист-запит до Міндовкілля, очікувати розгляд запиту та отримання інформації. Щодо вільного доступу до інформації, то в умовах воєнного стану та збереження стратегічно-важливої та цінної інформації, існує складність у своєчасному інформуванні на висвітлення її в повному обсязі у загальнодоступних джерелах.

Вирішується. Згідно ст.4 ч.2, вся інформація про ОВД оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті Єдиного реєстру (далі ЄР) з оцінки впливу на довкілля із зазначенням дати офіційного оприлюднення документа, адресної розсилки згідно із абзацом четвертим частини десятої цієї статті, а також шляхом оприлюднення на офіційних веб-сайтах районних державних адміністрацій та на офіційних веб-сайтах і дошках оголошень органів місцевого самоврядування територіальних громад, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

Згідно ст.4 ч.3, вся необхідна інформація розміщується не менше ніж в трьох публічних місцях на території, де планується провадити плановану діяльність та в усіх населених пунктах, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

Згідно ст. 4 ч. 10 забезпечується вільний доступ до ЄР з ОВД, в якому формуються реєстраційні справи з усією необхідною інформацією. А відповідно ст.7 ч.2. громадськість має право подавати будь-які зауваження чи пропозиції через електронний кабінет до ЄР з ОВД.

2. **Слабкий рівень інформування суб'єктів господарювання щодо необхідності проведення процедури з ОВД.** Оскільки вона необхідна не лише на початкових етапах проектування та будівництва промислових чи іншорідних комплексів, що можуть чинити вплив на довкілля, але і при плановій діяльності видобувних

підприємств, при перепрофілюванні або розширенні меж виробничої діяльності відповідно до ст. 2 ЗУ про ОВД.

Не вирішується.

3. Відсутність контролю якості проведення робіт з ОВД. У звіті представляються результати аналізів відповідних акредитованих лабораторій, проте питання контролю відбору проб, читання та інтерпретація аналізів здійснюється виконавцем/співвиконавцем Звіту, здійснення робіт якого складно проконтролювати.

Не вирішується.

4. Не має оновлених реєстрів виконавців звіту з ОВД. Існує проблема пошуку та вибору виконавця відповідно до його компетенції, вартості проведення робіт тощо.

Не вирішується.

5. Відсутній затверджений шаблон звіту з ОВД. Є методичні рекомендації щодо написання звіту, але в них не регулюється формат звіту, зокрема наявність необхідних обмежуючих параметрів, інформації щодо врахування зауважень і пропозицій громадськості, включення приписів у звіті та ін., що ускладнює вичерпність його написання, подання, читання.

Не вирішується.

6. Надмірні вимоги до малозагрозливих проектів. Існує дві категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, проте процедура для них однакова, що значно ускладнює та уповільнює процес планової діяльності для малозагрозливих об'єктів, а й іноді не у повному обсязі обмежує вплив на довкілля для сильно забруднюючих об'єктів. Класифікації таких об'єктів щодо ступеню впливу на довкілля не має, у зв'язку з чим, багато суб'єктів господарювання не зацікавлені у проходженні даної процедури, що впливає на якість та інформативність наданої документації.

Не вирішується.

7. Обмежена можливість проведення екологічного моніторингу у зв'язку з воєнним станом в Україні. Ускладнений доступ до місць бойових дій, замінованих природних та промислових об'єктів, які потребують оцінки впливу на довкілля. Для обстеження об'єктів поблизу лісових масивів, серед лісонасаджень потрібно отримувати дозвіл від органів місцевого регулювання.

Не вирішується. Згідно ст. 17, на територіях де чиниться вплив воєнних дій, оцінка впливу на довкілля не проводиться.

8. Відсутність чіткого регулювання щодо необхідності або недоцільності проведення післяпроектного моніторингу суб'єктам господарювання. Відсутній порядок призначення суб'єкту господарювання необхідності здійснення післяпроектного моніторингу. У деяких випадках, заходи післяпроектного моніторингу не несуть необхідних для екомоніторингу інформативної цінності. Відповідальний за виконання даної процедури - суб'єкт господарювання і якість моніторингу залежить лише від нього. Немає належного контролю щодо таких заходів.

Не вирішується. Лише за рахунок додаткових консультацій незалежних експертів можна додатково визначити необхідність у післяпроектному моніторингу.

9. Відсутність відповідальності у виконавця Звіту з ОВД. Відповідальним за подання звіту є замовник – суб'єкт господарювання.

Не вирішується.

10. Контролюючі органи з дотримання екологічних вимог - не працюють ефективно або не працюють. Основний контролюючий орган – Міндовкілля, основний контроль якого у даній сфері полягає у наданні/ненаданні дозвільних документів для провадження планової діяльності, скорочення структур Держекоінспекції унеможлиблює фізичне здійснення еко-контролю, та відсутність прописаних у законодавстві інструментів щодо контролю планової діяльності щодо оцінки впливу на довкілля.

Не вирішується.

11. Неможливість проведення незалежної експертизи основних забруднюючих параметрів. Не має доступу громадськості/незалежних експертів до території суб'єкта господарювання для незалежного відбору проб та їх експертизи.

Не вирішується.

12. Обмеженість кадрових, фінансових і експертних ресурсів відповідних органів, що об'єктивно не здатні дати кваліфіковану оцінку звіту про оцінку впливу на довкілля. Існує пряма залежність зацікавленого суб'єкта господарювання від змісту звіту з ОВД, що готується на його замовлення. У свою чергу, уповноважені органи з оцінки такої документації не завжди володіють повним спектром наявної та достовірної інформації, що впливає на формування ними конкретних заключень з ОВД.

Вирішується частково. Згідно ст.2 п.6, під час здійснення ОВД, уповноважений центральний або територіальний орган проводить консультації для отримання зауважень та пропозицій.

Згідно Ст.2, п.6. Під час здійснення оцінки впливу на довкілля, уповноважений територіальний орган, або уповноважений центральний орган проводить консультації з метою отримання зауважень та пропозицій щодо оцінки впливу планованої діяльності на довкілля з іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції з питань, що стосуються довкілля.

Відповідно до Ст.9. ч.3. При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган, або уповноважений центральний орган розглядає та бере до уваги звіт з оцінки впливу на довкілля, звіт про громадське обговорення, а також зауваження і пропозиції, отримані під час консультацій, які наводяться у описовій частині висновку з ОВД.

13. Уповноважені територіальні органи не представляють інтереси територіальних громад, що зазнаватимуть впливу відповідної діяльності.

Вирішується частково. Згідно ст.2 п.6, під час здійснення ОВД, органи місцевого самоврядування з органами виконавчої влади можуть надавати консультації для ОВД відповідно до їх компетенції.

14. Підрозділи з питань екології та природних ресурсів не є незалежними у своїй діяльності, оскільки є частиною місцевих органів виконавчої влади.

Не вирішується.

15. Відміна ОВД до післявоєнної відбудови, що може призвести до катастрофічних наслідків. Відсутні критерії щодо заходів з післявоєнної відбудови та терміни їх дії.

Не вирішується.

16. Уповноважені територіальні органи мають обмежені можливості для професійного аналізу звітів із оцінки впливу на довкілля з усіх питань, які віднесені до їх компетенції.

Вирішується частково. Згідно Ст.2, ч.6, Уповноважені територіальні органи мають можливість консультиватись з експертами інших органів влади та органів місцевого самоврядування відповідно до компетенції.

Додатково законопроект створює перешкоди для ефективної процедури з ОВД.

А) Обмеження доступу до інформації. Не потрібно буде забезпечувати суб'єктом господарювання опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації,

розміщення на дошках оголошень інформації про ОВД, лише копії, і то по запиту (Ст.4, ч.9).

В) Скорочення термінів для розгляду інформації, надання коментарів та обговорення громадськістю. Так, протягом **12** робочих днів (було 20) з дня внесення відомостей, до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, громадськість може надати уповноваженому територіальному органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

За Ст. 7. ч.6. Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля починається з дня **внесення відомостей до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, і триває 25 робочих днів (було 25-30).**

С) Ускладнення комунікації та можливості участі громадськості у процесі з ОВД. Згідно Ст 7. ч.5 У разі, якщо для участі в громадських слуханнях зареєструвалося менше ніж десять осіб, громадські слухання не призначаються.

Отже, нововведення до ЗУ про ОВД не передбачає вирішення основних проблем у цій сфері та додатково вносить певні протиріччя щодо прозорості, спрощення процедури, доступу громадськості тощо.

Ми, громадська організація "Екоклуб", не вбачаємо доцільності у прийнятті законопроекту №8410 та вважаємо що ОВД в Україні потребує реформування.

З повагою,

Громадська організація "Екоклуб"